

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden October' 7 -dik napján, 1817 -dik esztendőben.

Frantzia Ország.

A' *Bonaparte*' országglása alatt történt, hogy valami fiú, magát a' XVI-dik Lajos' fiának (a' szerentsétlen Dauphinnek, annak a' kinek XVII-dik Lajos név alatt kellett volna uralkodni, 's ki a' Historiákban ezen nevezet alatt fordul elő) adván-ki, törvényszék eleibe hivatott, öt esztendeig tartó vason való fogságra ítéltetett, 's azolta a' *Roueni* fogházban tartatott. Azt mondják, hogy az igaz Dauphenhez mind idejére mind formájára nézve nagyon hasonlít, 's minthogy ezt néki gyermekkorában az apja igen sokat emlegette, tehát a' fiú ezt oly nagyon az elméjére vette, hogy felserdülvén feltette magában, hogy a' könnyenhivő népet megtsalja 's magát a' szerentsétlen Dauphinnek fogja kiadni, mint a' ki még ma is életben volna. Nem régen oly nyilatkoztatást tett ezen fiú a' fogházban, hogy ügyének újabb megvizsgálását kívánja. Most tehát revisió alatt van a' dolga, 's meg van parantsolva, hogy addig, míg e' le-foly, Rouenben a' fogházban kedvezve bánnyanak véle. A' *Brüsseli* újság, a' melly mind ezeket jelenti, azt erőssíti, hogy a' fiú egy *Boulognei* kortsmárosnak a' fia. Tsakugyan találtattak oly könnyenhivő emberek, kik *Párisbol* Rouenbe mentek ezen *Boulognei* Dauphinnek látására.

Három vagy négy hetektől fogva egy oly gyilkosságnak historiájával foglalatos-

kodtatják a' Frantzia levelek a' magok' olvasóikat, melly valósággal bámulásra indíthatja az idegen országbéli olvasókat is. A' történet röviden ennyiben áll: Az *Avéyron* Departamentjének *Rhodez* nevű fő de kised városában, a' hol tsak valami 5000-re telik a' lakosok' száma, Mártzius' 19-dikén estve, *Fueldes* nevű magát jólbiró és előkelő polgár egy fére való utzán járván, ötöt ott négy vagy 5 férjfi emberek megragadták, 's egy rossz hirű házba bevontzolták, egy asztalra feltették, 's néhány ezen helybéli előkelőbb familiákból való személyeknek jelenlétekben, mint egy disznónak vérit vettek. Maga a' házgazdáné tartotta a' tekenyöt, melybe a' vért botsátották, a' gyertyát pedig ennek *Bancal* nevű férje, a' gazda. Által esvén a' munkán a' holtat a' vízbe vetették 's azt hirlelték-el, hogy maga ölte-meg magát. A' gyilkosok közt *Bastide* nevű volt a' Korifeus. A' gyilkossággal meg nem elégedvén, a' következett napon a' szerentsétlennek esmerössei a' magok szomorúságoknak jelentése végett az ő özvegyéhez menvén, az alatt míg az ő barátjai 's rokonai *Bastidének* két testvéreivel *Jausionné* és *Galtierné* aszszonyságokkal egyetemben az özvegynél egy szobában keseregtek 's ötöt vigasztalták volna, *Jausion* a' Sogor, és *Bastide*, a' megöletett *Fueldesnek* kabinétjébe bementek, annak író almáriumát egy kóltsal, mellyet *Fueldestől* a' gyilkosság után vettek vala el, felnyitották, pénzét, adósság leveleit,

's minden nevezetesebb írásait elvitték. Éppen ez a' lopás okozta pedig némelly egyéb környülállásokkal egygyütt, hogy kétségbe kezdték hozni, hogy *Fueldes* tulajdon maga ölte volna meg magát: de egészszen még sem nyilatkozott-ki a' dolog 's a' valóságos gyilkosokra semmi gyanu nem volt sokáig, mind addig, míg kortsmáros Bankálnak két tulajdon gyermekei, a' városban sokaknak környülállásosan elő nem beszéllették az egész történetet. Ezen gyermekeket azon este, mikor a' gyilkosság elkövetetett, az anyok a' felső emeletbe felvitte 's ott fektette-le, hogy ne lássák mi történik: de ők módot találtak az ajtónak kinyitására 's titkon lejöttek fekünni szokott hálóhelyekre, a' honnét egy rongyos firhangnak lyukán által, az egész mézsároskodást nézték. Nevezetes ezen gonoszságnak dolgában azonkívül, hogy ezt magoknak a' bünösöknek ártatlan gyermekeik beszéllették-ki, egy Manson nevű ugyantsak *Rhodezi* előkelő aszszonyságnak ügye is, a' ki férjfiú ruhában volt jelen a' gyilkosságon, de tsak mint néző, 's a' pernek lefolyta alatt is, tsak mint bizenység úgy hivattatott a' törvényszék' eleibe. A' pernek első és főbb aktája September' 12-dikén lefolyt. Öt személyre halálos ítélet mondatott, úgy mint *Bastide*, *Jausion*, *Baks*, és *Cotard* nevű férjfiakra, 's *Barcalnére*, kinek férje a' per alatt fogságban halt-meg, *Missionner* nevű polgár 's *Benoit Anna* nevű aszszonyember, holtig való 's terhes munkával özsze köttetett fogságra ítéltettek. *Barcalnének* egy leánya, 's *Jausion* és *Galtier* aszszonyságok, mint nem bünösök elbotsáttattak.

De ezzel nintsen még vége ezen nevezetes pernek. Már most Manson nevű aszszonyságot is, kiről mondánk, hogy eleinten tsak mint bizonyság úgy figurázott a' perben, elé hívták 's letartóztatván ellene is pert indítottak. Bámu-

lásra méltó titkolódó magaviselete. Megvalja, hogy ott volt a' gyilkosságon férjfi ruhában, de odamenetelének okát 'smódját ki nem akarja nyilatkoztatni. Hogy ő is elfogattassék 's szorosabb rá-mára vonattassák, az által okozta, hogy egyenesen kimondotta, mint bizonyság, a' bírák előtt, hogy az ő szájából igazság ki nem jöhet, melyre nézve méltán kívánhatta a' Királyi Prokurátor, hogy elfogattassék 's ellene is perindíttassék. Az ő ügye már a' második Aktusát fogja teni ezen szomorú történetnek. Míg a' többeknek pere folyt, tsak addig vallott valamit félig-meddig, míg azt eszébe vette, hogy a' valóságos gyilkosok kitudódtak: azután mindjárt vissza vette azt is. a' mit addig mondott. Az egész történet tsupa szövevény. Bámulásra méltó, hogy illy sok tzimborások, 's a' helységnek illy számos előkelő lakosai' tudta mellett is, ily bajosan nyomozhatják-ki az igazságot.

Az új *Concordatára* nézve ilyen nyilatkoztatást olvasunk a' Párisi, úgy nevezett Polgármesteri újságban, melyről azt tartják, hogy a' félig-meddig hivatali (vagy hogy világosabban szolljunk az oly tzikkelyek, mellyekről nem egész kifejezéssel akarják mondani, hogy hivatali tudósítások, pedig azok) tzikkelyeket szokták benne kihirdetni: —

„Ha természeti dolog az, hogy némely emberekben, kik az egyházi dolgokban nem nagyon jártasok, a' *Concordatának* 's a' Pápa ezeránt kiadott Bulláinak elolvasása, mellyek a' nyomtató műhelyeknek vigyázatlansága miatt külömben is némelly fordításbéli hibákkal jöttek-ki, néminémű félelmeskedést okozhat: az egyenes gondolkodású emberek tsak ugyan könnyen eltsendesíthetnek ezen tekintetben, ha tudtokra adatik, hogy az Országlószék a' maga politikai jusokeránt viseltető tiszteletéből, még bizonyos magyarázatokat 's törvényeket készített,

mellyek eránt valóságos bizodalommal lehet lenni. A' jó polgárok nem félnek attól, hogy a' sarkalatos törvények ingadozókká tétethessenek 's veszedelem által fenyegethessenek; hogy a' Frantzia magistratusok 's Püspökök a' *Gallicana Ecclesia*' szabadságainak oltalmazóji lenni megszinhessenek; hogy a' Bossuet és Agnèsseau tudományaik eránt valamelly Frantzia tisztviselő hűségteleggé lehessen; 's hogy a' Monarkha, a' ki a' mi politikai és religiói jusaikat, megerősítette 's még tökéletesebbekké is tette, a' békételenkedőknek minden költött hirleléseik mellett is, megengedhetné, hogy ezen jnsok valamelly rövidséget szenvedjenek. Azt is hallhatta eddig a' közönség, hogy az Országlószék már néhány rendbéli Kabinéti tanátskozásokat tartott a' Concor-datára 's annak következéseire nézve, 's hogy, mint némelyek tudni akarják, már egy oly törvényprojektom is készült ezen Kabinéti tanátskozásokban, melly által nem lehet akár melly félelmeskedő embernek meg nem nyugtatódni. Valamilyen nagy gondatlanság volna idő előtt nyughatatlankodni, tsak képzelt veszedelmektől félelmeskedni, boszszankodni: éppen oly nagy böltsesség leszen még néhány hetekig türedelemmel lenni, 's előre is elhinni, hogy a' törvényhozó Kamaráknak semmi oly jóvallás eleikbe nem fog adattatni, a' mi a' nemzet' politikai és religiói szabadságaival és jusaival ellenkezne.

Nagy Britannia.

Egy *Londoni* újságban nyilván jelentetik, hogy ismét egy hajó, melly leg alább is 500 tonnás, egészszen felkészülve áll a' *Thames* vizén, hogy az insurgensek' számára fegyveres népet vigyen Déli Amérikába. Már valami 500 tiszt és köz emberek ültek-fel reá, többire mind Anglus alattvalók 's oly emberek, a' kik már az Anglus armádáknál szolgálatot tettek, hanem most félfizetéssel nyú-

godalomban voltak. Ezek egy különös Batalionnak a' törzsökét teszik, a' melly 800 emberekre szaporittatik. A' tiszték, kik ezen Batalionhoz tartoznak, már többire mind kineveztetve vagynak 's fel ültek az említett hajóra, melyre még más 50 tiszték is várattatnak, a' kik más Batalionokhoz fognak tartozni, 's azonnal tiszti diplomát kapnak, mihelyest a' hajón lesznek. Az Oberstere ezen Batalionnal minden útasításokat kezéhez vett az Amérikai Agenstől, a' mit néki tudni szükséges a' Spanyolok ellen való táborozásra nézve. — Tudjuk miképpen nyilatkoztattak-i már több ízben magát a' Ministeri Kurir az ezen insurgensekhez menő Anglus tisztékre nézve. Most ismét ekképpen dohog ellenek: —

„Ha igaz ez a' hír, így mi nem találunk elég hathatós szókat annak kifejezésére, hogy melly hibásnak tartjuk ezen lépést. A' Spanyolok és plánta tartományaik között folyó hadakozásba való ily nyilvánosság beléelegyedésnek lehetetlen hogy rossz következései ne legyenek. Mi semmit nem kétkelkedhetünk affelől, hogy a' Spanyol Követ a' mi Országlószékünknel már panaszt ne tett volna ily szovakkal: — „Ti (Anglusok) semmi közönséges nyilatkoztatást ki nem adtok, sem a' mi javunkra sem kárunkra: de megengeditek ám tulajdon alattvalóitoknak, hogy javunk és méltóságunk ellen, mint a' kikkel békességetek van, nyilvánosságos ellenségeskedést kövessenek-el.“ — Mit felelhetnénk mi erre a' panaszra? Mi már elég nyilvánosságosan és elég megalátsányító kifejezésekkel leirtuk tisztjeinknek szemek előtt, hogy melly alávaló szolgálatra ajánlották-fel ők a' magok vitézségeket és betsületes neveket. Hanem mind ezek eddig tsak személyes tekintetek. Ha ezen tisztjeink nem szégyenlik a' fegyvert pénzért viselni 's magokat a' többetigérőnek eladni, már így akár ki által láthatja, hogy efféle (újságírói) mots-

kolódás által őket ettől el nem tartóztat-
hatjuk: de ha a' talál belőle a' követke-
zés lenni, hogy az ő példaadások elha-
talmasodik, 's a' nemzetre nézve vesze-
delmes következéseket von maga után,
már ekkor szükséges leszen, hogy Ország-
lőszékünk is bele tekintsen a' dologba."

Azt mondják, hogy a' Régens Princz
mind azoknak az Anglus tiszteknek, kik
a' Portugallus armádánál a' *La Platai*
tartományoknak (*Montevideónak*) elfog-
lalásában szolgálatot tettek, megparan-
tsolta, hogy jöjjenek vissza azon armá-
dától.

Tudományos ujjság.

Mesmeris tsak úgy járt az általa fel-
találtt *Állati Magnetismusával*, mint
többnyire mind azok jártak, kik valami
ujjat találtak fel, vagy tsak a' régít ujji-
tották is meg. Az egész világ ki kelt el-
lene, és még most is nagyobb része a'
Tudós Világnak az egész Állati Magnetis-
musrol való Tudományt, vagy tsak tsu-
pa álmadozásnak, vagy pedig más dolog'
új névvel való nevezésének tartja. An-
nyira azomban tsakugyan ment már a'
dolog, hogy *Mesmernek* sok Tanítványai
úgy elterjesztették az ő tudományát, hogy
több Országokban közönséges figyelem van
arra rendelve, és külömbkülömbféle társa-
ságok munkálódnak annak kitapogatásán.
Igy van Császári Biztosság rendelve az
Orosz Birodalomban az Állati Magnetis-
mus' természetének nyomozására. Prus-
ziában pedig, nevezetesen *Berlinben*
Mesmernek Wohlfart nevü Tanítványa,
olly szerentsésen gyakorolja az azzal való
orvoslást, hogy azt lehet mondani, hogy
most ez a' Tudomány itt van leg nagyobb
virágzásban. Svétziában is eddig az ide-

ig mind tsak villongottak a' felett. Most
küldetett Dr. *Cederschöld* a' *För am-
mala Magnetismus* nevü ujjságnak ki-
adója, Királyi költségen Berlinbe, hogy
nézné, mint gyógyit azzal a' tiszteltt Prof.
Wohlfart ott. *Cederschöld* Berlinben
való mulatásának a' lett a' következése,
hogy minekutánna haza tért, a' Király
egy Biztosságnak formálását rendelte az ő
javallására. Ez a' Biztosság áll: a' Tu-
dományok' Akademiája Physica Karjainak
3 Tagjaiból; az Egészségre vigyázó-Tár-
saság 2 Tagjából; és az Orvosi Karnak
2 Tagjából.

A' már választatott Tagok pedig név-
szerént ezek: Báró *Edelkranz* Praesi-
dens, — *Bjerkeen*, és *Pontin K. Udv.*
Orvosok, — *Berzelins*, *Gistreen*, és
Gadelius Professorok. Kiknek egybe kap-
tsolt erővel, és figyelmetességgel való
munkálódások reménységet nyújt a' felől,
hogy ez a' tárgy Svétziában is a' lehetősé-
gig meg fog vizgáltatni.

B é t s.

Itt e' hónap' 4-dikét mint a' Felséges
Urunk' ditsősséges neve' napját, az ő Cs.
K. Felsége kinyilatkoztatva lévő akaralja
szerént mint mindenkor úgy most is min-
den közönséges pompa nélkül, de oly
tisza obajtásokkal innopttük, mellyek
minnyájunknak szívét megannyi belső
tsendes ájtatosság' Templomává változtat-
ták. Az e' ditső napot megelőzőtt estvén
minden theatromainkon eléneklették az
énekes jádzó személyek' társaságaik a'
népnek ezen kedves énekét: *Gott erhal-
te Franz den Kaiser!* mellyet rendhí-
vül való lelki elragadtatással fogadott az
ő Felségét mint édes Attyát érzékenyül
szerető Bétsi közönség.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —

Oct. 3-dik napján 293 $\frac{5}{6}$ — 4-dikén 294 — 6-dikán 295 $\frac{5}{6}$ — forintot.

Arany. Octob. 3-dikán; — Császári: 14 fl. 9 kr. —

A' Marhahúsnak fontja Bétsben, Oktoberre, 26 krajtzárra határozottatott.

Jobbitás: A' 28-dik számú Kurirnak néhány első arbusában a' 201 (
Cursus hibásan ment-el; a' százaz helyen 3 helyett 2. *től kell cseréni.*

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pest September' 28-dikán, A' megboldogultt *Hermine* Cs. K. Fő Herczegasszonyért a' múltt Hónap 28-dikára eső Vasárnapon tartatott az Egyházi Gyásztisztelet. Nem lévén még egészen készen a' Pesti Reformatum Templom, mint alkalmasabb az Evangelicusoknak Temploma választotta ott ki és szépen el is készítettett e' végre. Az Oltár, a' Predikállószerék, a' Keresztelésre való készület, az Orgona, a' székek, valamint a' Templomnak pitvara, és a' Templom előtt lévő Oratoriumok fekete posztókkal bevonattak, és Fő Herczegi 's Fejedelmi Familia czimerekkel be voltak aggatva. Az egész Fő Herczegi Udvar, nevezetesen Gróf Bekers Fő Udvar-Mester ö Exc.ja, a' Fő Udvar-Mesterné, és Udvari Dámák, más minden rendű és Vallásu Fő Uraságokkal 's Asszonyságokkal egyetemben gyászban jelentek meg ezen szomorú tisztelet tételen. A' Templom anayira tele volt, hogy már több nem is férhetett el benne. Katona őrizetek vigyáztak a' jó rendnek fenntartására. Benn a' Templomban a' Kapitány *Liedemann Samuel* Ur alatt lévő polgári katonaság kompániája formáltt falat, a' be 's kijárásnál pedig Vármegye' Huszárjai állottak strázsát. A' tisztelt *Liedemann Samuel* úr mint az Evangelicusok Gyülekezetének érdemes Előljárója fogadta a' Gyász vendégeket a' kapu előtt, és átallyában ditséretes buzgósággal vigyázott a' rendre. A' halotti Isteni tisztelet Orgona szóval kezdődött, melly mind addig tartott, míg a' Templom egészen megtelt. Ekkor az Orgonát az éneklés váltotta fel. Ékes harmóniával éneklött az Oskolai Ifjuság egy szomorú Éneket, melly az alkalmatossághoz volt szabva. Ennek utolsó versének zengedezése alatt Tiszt. *Brunn Fridrik*

Ágoston úr az Idvezültt' Édes Annyának Udvari Papja fel ment a' Predikállószerékbe, és mély megilletődéssel, 's Vallási buzgósággal predikállott. Textusát vette Szent János Evangeliumának XI-dik Részenek 31-dik versétől fogva a' 36-dikig. Szomorú Beszédének folyamata e' volt: elő adta a' Megboldogulttnak véletlen halálán való köz szomorúságot; az Idvezülttnak virtusait; ebből a' halálából folyó kárnak nagyságát következtette, végezetre a' veszteséget a' kisdedekben, és a' közönséges szeretetben némünémüképpen kipótólódni állitván, megköszönte a' Magyar Nemzetnek a' Megboldogultt eránt mutatott hiv szeretetét, tiszteletét, és hajlandóságát. Az a' szíves részvétel, melly az Orator Urnak egész beszédjéből, és magaviseletéből kitündöklött (mert a' boldogultt Fő Herczegasszonynak a' Vallásban oktatója volt), hathatósan munkálódott minden jelenlévőknek sziveikre. Nem tsak belső volt a' megindulás, de láthatóképpen is ki mutatta magát. Nevezetesen midőn a' tiszteletre méltó Predikátor úr, a' Megboldogulttnak nevében Fejedelmi Édes Annyának azt a' szeretetet, mellyel életében 's halálában eránta viseltetett, érzékeny kifejezésekkel megköszönte, zápor módjára tsorgott a' könny mindeneknek szemekből. A' Predikáció közben, és annak végeztével ismét szomorú énekek énekeltek, mellyek előre kinyomtatván a' Templomban kiosztogattattak. Tiszt. *Brunn* úr elvégezvén szomorú Beszédét; le jött a' Predikállószerékből, és az Oltár előtt meg állván, áldást mondott a' Halgatókra, kik, e' meglévén eloszlottak. Mind Tiszt. *Brunn* urnak most mondott Predikációja, mind pedig Fő Tiszt. *Cleymann* urnak akkor tartott Beszéde, mikor az Idvezültt Fő Herczegasszonynak meghidegültt tetemei a' Kriptába tétettek volt, rövid időn ki fog-

nak nyomtattatni, — utóbb magyarra fordítva is, — és lehet azokat Pesti Könyv-áros *Hartlebennél* kapni. Az ebből bejövő Pénz a' Pesti Reformatum Templomnak építésére fordítatik, úgymint a' mellynek kebelében nyúgszik az Idvezültt Fő Hercegasszonynak holtteste.

* * *

A' szükölködők' segítésére öszveállott Pesti Asszonyi Társaság jóltévő tzeljainak előmozdítására nem tsak a' Pesten lakó Nemesség, és Polgárság, hanem más a' Haza minden részeiben lakó hazafiak is szép áldozatokat tettek. Ezek az ajándékok, a' jóltévőknek neveikkel együtt közönségessé fognak tétetni abban a' Számadásban, melly az esztendő végével kifog adattatni. Mindazonáltal előljáróba is figyelmet érdemel Torontál Vármegyében fekvő *Nagy Betskere* Helységének az a' nagylelkűsége, mellynél fogva ez 500 forintokat küldött a' fennt tisztelt Jóltévő Társaságnak.

* * *

Eperjesről September' 23-dikáról. — Fő Herceg *Ferdinand*, Magyar Országának Kommandirozó Generalisa, Feldmarsal Lajtnánt Báró *Márjássy*, General Major *Illésy*, és több Stabalis Tiszturaktól kísértetvén Sept. 18-dikán érkezett ide Kessáról. Már T. Sáros Vármegye' szélire egy tisztos Követség volt előre rendelve fogadására. Ámbár estve volt, mikor a' Fő Herceg Eperjesre megérkezett, mindazáltal a' fogadási tisztelettel a' lehető diszességgel vitetett véghez. A' városnak megvilágosításán kívül a' Császári és polgári katonaság szép parádét tettek. Ő Kir. Fő Hercegsége a' rógi Gróf *Szirmay*féle Házban szállott meg, és a' Vármegye' nevében Tek. Cserneki és Tárnokkői *Desseöffi Imre* Vice Ispány Urtól, a' Districtualis Tábla nevében pedig Méltóságos Sz. Bessenyo'i és Cserneki Gróf *Szirmai Tamás* úr ő Nagyságától köszöntetett ugyan ott magyar nyelv-

ven. Ennek utánna a' Fő Herceg a' Vármegye' Házához ment vatsorára, a' hol Tsillagos Keresztes Dáma Méltóságos Gr. Szirmayné ő Nagyságának volt szerentsége ő Kir. Fő Hercegségének szerentsés megérkezését örvendező beszéddel tisztelni. A' Fő Herceg a' leg barátságosabb kifejezésekkel kijelentette örömet, és egész 12 óráig itt mulatott. Más nap nagy számú kísérettől követtetve *Nagy Sárosra* kifordult az itt fekvő Császár nevet viselő szép Uhlanus Regimentnek megnézésére, és délfelé *Sóvárnak* ritkaságait is méltóztatott megszemlélni. Dél után az itt fekvő *Mazzuchelli* és *Gyulay* Regimenteket vizsgálta meg, és később a' Katonai Épületeket is meglátogatta. Ezután a' Városi Magistratusnak szószollója, Notarius *Fuhrmann Ferencz* úr udvarlott ő Fő Hercegségének a' Városi Magistratus' és Polgárság' nevében. September' 20-dikára volt elutazása határozva; de még ez napot is Eperjesnek szánta a' Fő Herceg. Meg nézte tudniillik ezen Városnak gyönyörű vidékét, a' Tanátsházat, az Árvák' Intézetét, a' Catholicusok' Templomát, és végre az Evangelicusokét is. Felette betses volt ezen utolsókra nézve ez a' Kegyelem, mellyért is Tiszt. *Schwarz Mihály* ide való Predikátor úr, Tiszt. *Sztretskó* Tisztitársának, és Kir. Tanátsos *Roskoványi*, Csselfalvai, *Pulszky Károly*, és *Ganzang József* Elöljáró Uraknak jelenléteben forró köszöneteket kinyilatkoztatták ő Fő Hercegségének. A' fogadási tisztelettelekkel megelégedve más nap a' Fő Herceg *Lötse* felé Eperjesről el utazott.

E r d é l y.

Felséges Urunknak 's Császárunknak Erdélyi utazása rakva van nevezetességekkel, mellyeket már nagyobb részint volt szerentsénk Erdemes Olvasóinkal közleni. Még adósoknak érezzük magunkat azza is, hogy ő Felségeknek *Maros ujj várott*

való tartózkodásokról egy két szót szöjjünk, az egyébünnén jövő tudósításokat is hiv pontossággal közölni annak idejében el nem mulatván. *Maros ujj várra* ő Felségek Aug. 27-dikén érkeztek meg. Az ide való vidéknek természeti ritkaságai bőséges materiát szolgáltatnak mind ő Felségeknek a helynek környülállásaihoz képest való megtiszteltetésekre, mind pedig mulattatásokra. Ugyan is itt folyik el a *Maros*, itt vagynak azok a *Sóaknák*, mellyek a magok nemekben, akármelley más országbeliekkel vetekednek. Ezek a környülállások szépen harmonizáltak a Felséges Fejedelmi személyeknek fogadássokra. A *Maroson* hajókból egy hid készítettett, a parton 120 *Sóshajók*, és 840 *Hajós Legények* voltak ki állítva. A partol fogva a *Kamaraházáig* a *Sóbányászok* formáltak fafat az útonkétfelől, kik közzül mind egyik tulajdon szerszámával tisztelkedett. A *Városban* sok előkelő *Uraságok* fogadták a megérkezett *Felséges* utazókat. A következő napon le botsátkoztak ő Felségek a *Sóaknába* 36 gráditson, és két egész óráig maradtak az üregben. Figyelmetes gondossággal tudakozódtak ő Felségek a *Sóaknának* minémüségéről, és szelid leereszkedéssel beszélgettek a szemlélt dolgokról. Bévezettettek ezután a *Sóakna Kápolnájába*, melly előre szépen el volt ezen alkalmatosságra készítve. Nevezetesen ő Felségének képe szépen kivilágosított, a *Császárnának* tiszteletére pedig szép *pyramisok* készítettettek, mellyeken elmés irások tündöklöttek. Ki voltak világosítva ő Felsége' mind a *8 Fő Országainak* czimerei is, és az egész üregben mind öszve 4000 lámpások világoltak. Különösen magára vonta a figyelmet egy 6 öles átmérőjü *Nap*, melly mozgani látszott. Annál szebben estek ezen világosítások, minthogy az üreg igen tágas, t. i. hossza 130 — szélessége 30, magossága pedig 52 öl. A *Bányász Legényeknek* 2

ezernél több idegenektől kettőztetett *Éljen!* kiáltásaik, nagyon különösen hangzott ilyen nagy *Barlangban*. Maga *Felséges Urunk* ismét a gráditson jött fel; *Felséges Asszonyunkat* pedig posztókkal bevont ládában huzták fel a *Bánya torján*. Innen az ujj *Bányához* mentek ő Felségek, mellyet *Nagy Mélt. Rudnay Sándor* Püspök úr ő Exc.ja helyben felszentelt, és *Karolinának* nevezett. Ezután az ujj *piatzra* mentek, hol egy *Sátor* alatt *Mise* mondatván az éppen most épülő ujj *Templomnak* talpköve megszenteltett, és azt ő Felségek méltóztattak le tenni saját kezeikkel örök emlékezetnek okáért. Ehédután azt nézték meg ő Felségek a *Maros'* balpartján, mint rakják meg sóval a *Királyi hajókat*? — annakutánna a *sópáhokat* tekintették meg, végre a *Fövény szigeten* azt szemlélték meg, mint mossák az *Aranymosók* a *fövényből* az ezért *Sár-aranynak* hívott aranyat. Tsudálták átallyában ő Felségek a *Természetnek* ezen helyen kimutatott különöségeit, mellyek itt egy csoporton vagynak, minémüek a földnek gyomrában ama roppant *Só-szikla*, — a föld színén ama hajókat megbiró nagy folyóvíz, 's ennek közepén a *fövényben* az arany *bánya*. Estve *Aranyos Széki Fő Király Biró Gróf Kemény Miklós* úr ő Nagysága egy *Székely Lakodalommal* mulattatta ő Felségeket. A *Magyar Szokások*, 's a *Nemzeti Tántzok* szépen elő voltak ebben adatva. *Felséges Urunk* maga is részt vett a *Lakodalom* költségében, mert a *Násznépének* egy hordó 1811-diki jó bort adatott. Mellyre a *külömben* is vig *lakadalmazók* még jobban felindulván, *Magyar Nótáikat* ez alkalmatossághoz intézve danolták, nevezetesen egész nyilttszivűséggel fúták ezt a vig nótát:

Bort iszom én nem vizet

Mert Ferencz Császár fizet 's a' t.

Az egész mulatság úgy meg tetszett ő Felségének, hogy *Anyai nyelvünkön* ki-

vánt eltávozásakor bútsut venni, nevezetesen az új Házasoknak magyarul ezt mondta: Éljetek boldogul! Ezen felül 300 forint ezüst pénzt ajándékozott nekik, és örök emlékezetül egy 20 arany nehézségű Aranypénzt. Még a' közönséges adózástól is egészen felszabadította őket. Az ezen napi pompázást a' városnak kivilágosittatása rekesztette be. A' többek közt volt egy győzedelmi kapú, melly ő Felségének kivilágosított képével ékeskedett. Ez előtt a' nép elénekelte amaz esmeretes nép énekét: *Isten tartsd meg Ferencz Császárt!* Mindennel meg volt elégedve Felséges Urunk, és különösen a' Maros Ujvári Sóaknára nézve azt méltóztatott kinyilatkoztatni, hogy ennek tágos tekintete jobban tetszik ő Felségének a' Vilitzki szük járásoknál. A' Bányászoknak és Aranymosóknak 1400 forintot ajándékozott. Szép volt az is, midőn ő Felségek Aranyos széken keresztül való utazásokkor 1000 hat ökrös, tsinos készületű sóval megrakott szekér az útra kiállott, mellyeknek vezetőjök tsak azon könyörgött ő Felségek előtt, hogy ezen szolgálatjokat elfogadni méltóztatnának.

Sajó-Gömöri Oskolát illető Tudósítás.

Tekéntetes Nemes Gömör és Kis-Hont t. e. Vármegyében helyheztetett, 's századoktól ólta fenn álló Ágostai-Evangélika Vallást követő Sajó-Gömöri Nemzeti Fő Oskola, e' folyó esztendőben Szent-Mihály Hava első napjain Pesten tartatott Közönséges Evangélika Gyülekezetben, a' maga előbbeni állapotjában továbbá is meghagyattatott, 's megerősített, olly szabadsággal, hogy ott, valamint eddig, úgy ezentúl is a' Felsőbb Tudományok is tannittassanak. Mellyet is az említett Oskolának Elöl-Járói minden Szüléknek és Gyámoknak ezennel hírül adni kívánván, egyszerűs mind kötelezik magokat, minden

igyekezeteket a' gondviselésekre bizott Tanuló Ifjúságnak mind a' nemzeti nyelvben, mind pedig más mindennemű Tudományokban való Oktatása 's novelése által, a' Köz-Jónak előmozdítására fordítani.

* * *

Postaeladást illető Híradás.

A' Posta Tulajdon Birtok, Királyi Szabad Pécs Városban Magyar Országban Boronya Vármegyében, Egy minden tekintetben a' leg előkelőbb Sark Posta Statiók közül az egész Monarchiában, a' Házal és egyéb gazdasággal, vagy a' nélkül is el adandó; tesszen, kinek vevő szándéka vagyon, személlyessen, vagy írásban a' Birtokos Asszonysággal, boldogultt Pécsi Postamester Nemes *Klobucharich* Ur Özvegyével, született Ns. *Riennner* *Theresia* Asszonysággal, leg tovább is October' végéig értekezni; minthogy ő November elejét e' f. e. határozta el az eladás végzésére, akár egyes alku, akár kótyavetye által.

* * *

Házaladásról való Jelentés.

Márhoffer Károlynak Nemes Szabad Királyi Győr városában, az ujj városban fekvő háza, akár kéz alatt, akár pedig kótyavetyénél fogva el fog adattatni. A' ház az ujj városi Piatz elején a' leg diszesebb helyen, az ugy nevezett Öreg-Utszában, szegleten fekszik. Vagynak benne 4 bálthajtásra jól épült szobák, — 2 Kamara, — és egy 250 Akó Borra való pintze. A' Háznak fedele tsérép 'sindelyre van építve. Jó téres Udvaránkut is vagyon. A' kiknek szándékjok volna ezen házat megvenni, kótyavetyén kívül is megvehetik e' folyó Octobernek 22-dik napjáig, melly napon reggeli 9 órakor Licitatió fog tartatni, és a' ház annak fog adatni, a' ki többet fog érte ígérni.